

INTRODUKTIONSHÆFTE
FLYSTYRT OVER GAMTOFTE

MUSEUM VESTFYN

Introduktionshæfte - Flystyr over Gamtofte

GAMTOFTE PRÆSTEGÅRD NAT TIL D. 16. MAJ 1944

Klokken er 00:28 nat til 16 maj 1944. Luftalarmen går. Et fly styrter ned i haven ved Gamtofte Præstegård. Et kæmpemæssigt smæld høres over hele landsbyen, taget på kirken løfter sig og tagstenene falder ned på jorden. Dem, der er vågen efter det store smæld, kan se, at kirken har fået store skader. Endnu værre står det til med præstegården. Den ligger totalt i ruiner. Hvad er der sket, og hvorfor?

HVOR KOM FLYET FRA - HVOR SKULLE DET HEN?

Natten til den 16. maj 1944 tog en Lancaster ME726 med en besætning på 8 medlemmer af fra Elsam Wolds flyveplads i England. Flyet havde kurs mod Kielerbugten for at udlægge miner. En tysk radar opfangede flyet og sendte en natjager op for at skyde den engelske trussel ned.

Flyet var i brand og lyste nattehimmelen over Lillebælt op, og det var tydeligt, at flyet ville styrte ned. Det skete i Gamtofte Præstegårds have. Flyets last af magnetiske miner eksploderede, og foruden det voldsomme brag, gik det hårdt ud over både præstegård og kirke, foruden at hele besætningen omkom. To gårde nedbrændte til grunden og præstegården blev lagt i ruiner.

Samme aften blev alle de omkomne begravet på Assens kirkegård:

PILOT PRESLAND OG HANS BESÆTNING - HVEM VAR DE?

Pilot Ernest James Presland kom fra Essex i Storbritannien. Han var født i 1922 og var ældste søn i familien. Hans forældre hed Ernest Walter og Elisabeth Mary Presland.

I 1943 stod han opført i registeret til Royal Air Force Volunteer Reserve (RAFVR). Det er en engelsk afdeling, som bestod af frivillige i luftforsvaret, som skulle bistå i krig. Til trods for at Presland kun var 20 år, var han klar for at tjene sit land.

Presland var forlovet med Eileen Kingston og de skulle giftes blot 2 uger efter at han omkom i Gamtofte.

Han blev kun 22 år gammel.

Introduktionshæfte
Flystyrt over Gamtofte

F/Lt. **Ernest James Presland** (Pilot)
P/O **Albert Edward Slade** (Co Pilot /2. pilot)
F/Sgt. **Benjamin Johnson Hudson** (Wireless operator, air gunner/radiooperatør og maskingeværsskytte)
F/O **Mark Leslie Abramson** (Navigatør)
Sgt. **Alan Wilfred Knapp** (Flight engineer/Flyingeniør)
F/O **Charles Ashcroft** (Air bomber/ minelægger)
F/Sgt. **Robert Edward Leatham** (Air gunner/maskingeværsskytte)
Sgt. **Arthur George Wright** (Air gunner/maskingeværsskytte)

FLYET OG DENS RUTE

Avro Lancaster I ME726

Tilhørte: 576 sqd. AIR27 RAF

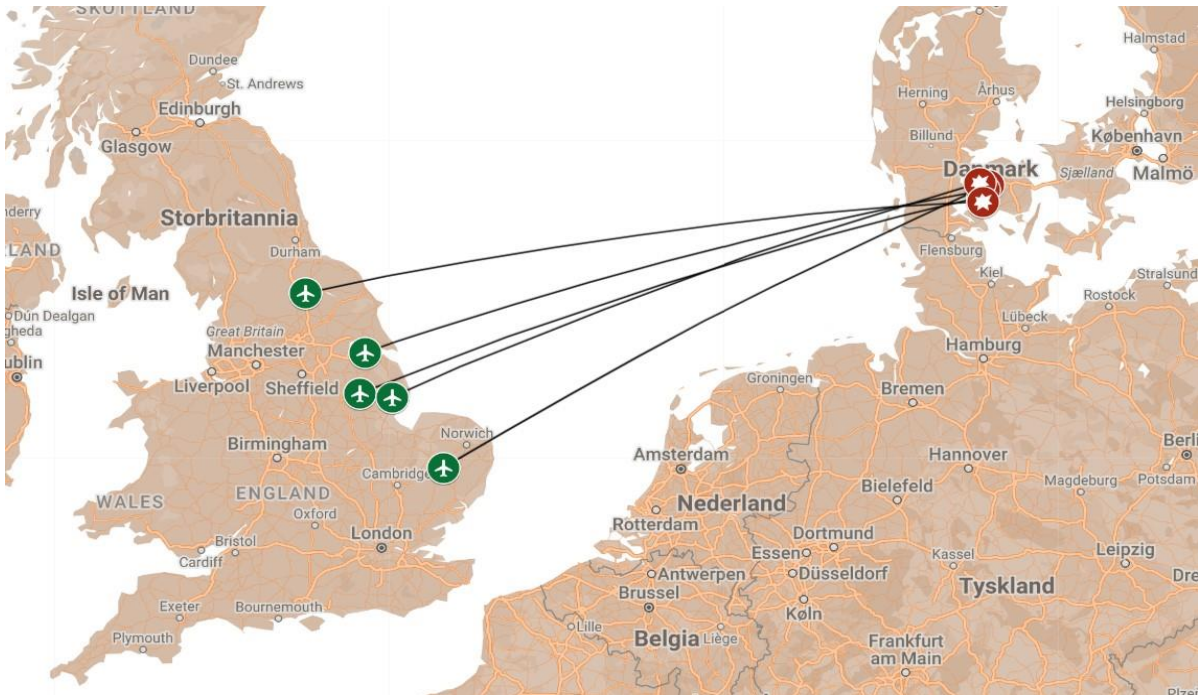
Afgang Elsam Wolds airfield England

Mål: mineudlægning i Kielerbugten.

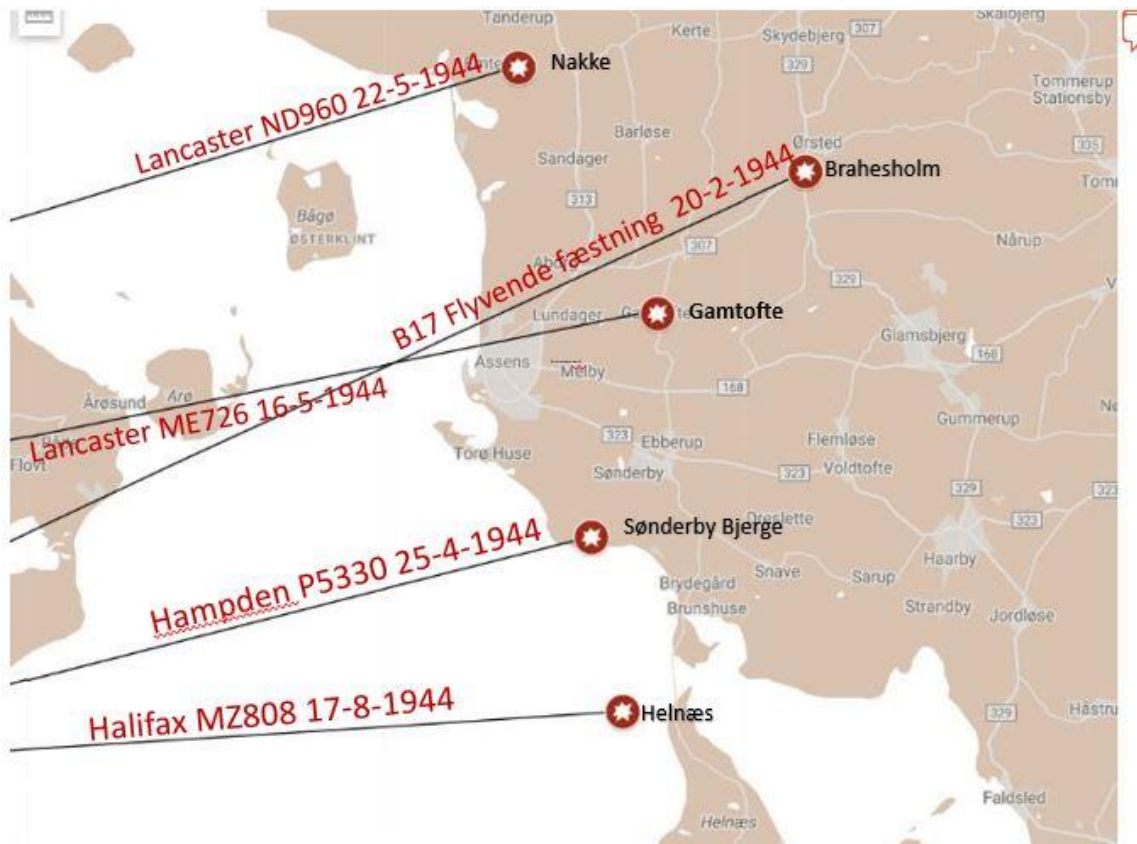
Et Engelsk bombefly med et vingefang på 31 meter, og en længde på 21 meter.

Dens maxhastighed var på 450 km/t. Besætningen var på 7 personer, men på denne flyvning var besætningen på 8 personer. Den gennemsnitlige alder på besætningen på flyene var 22 år. Flyet blev skudt ned og styrtet på marken ved Gamtofte præstegård d. 16. maj 1944

Introduktionshæfte Flystyrkt over Gamtofte

Oversigt over hvor flyene fløj fra

Oversigt over hvilket fly som styrtede ned de fem steder i Assens Kommune

Introduktionshæfte
Flystyrt over Gamtofte

LIDT OM DE ALLIEREDES FAREFULDE OPGAVER:

RAF Bomber Command spillede, sammen med United States Army Air Forces, en central rolle i den strategiske bombning af Tyskland under 2. Verdenskrig. Fra England blev der sendt mange fly hen over Danmark på vej mod Nordtyskland og Polen, med henblik på at smide miner og bomber ud over tysk territorium. I starten af 1944 var der ca. 80 tyske radarstationer i Danmark, hver med en rækkevidde på ca. 160 km. Det vil sige, at de allieredes fly blev afsløret på højde, hastighed og flyretning, når de passerede ind over Danmark. I løbet af anden verdenskrig blev fem allierede fly opdaget af tyske radarstationer, skudt ned af enten tyske jagerfly eller antiluftskyts, og faldt ned over den nuværende Assens kommune.

Krigen, der ellers blev udkæmpet ved fronterne, kom pludselig til vores egen dørtærskel:

25. april 1942: Sønderby Bjerge

20. februar 1944: Brahesholm

16. maj 1944: Gamtofte

22. maj 1944: Nakke

17. august 1944: Helnæs

HÆNDELSENS SPOR I DAG

Alle de fem steder i kommunen, hvor fly er styrtet ned, er der rejst mindesten for de omkomne. De pårørende har deltaget i mindehøjtideligheder, og nu - 80 år siden hændelsen i Gamtofte - kommer der stadig pårørende på besøg og vil mindes hændelsen. Mindestenen er rejst af lokalsamfundet i Gamtofte, med en af landsbyens gårdmænd som initiativtager til at der blev samlet penge ind til stenen.

Den 16. maj 1950 opførte man i Gamtofte en mindesten til ære for de faldne allierede i krydset mellem præstegården og kirkegården. Til afsløringen var adskillige repræsentanter fra militære og civile myndigheder mødt op, Hjemmeværnet, Forsvarsbrødrene og veteraner. Derudover blev den ligeledes overværet af flere hundrede personer fra egnen og det officielle Danmark.

Ernest J. Preslands forældre, Ernest Walter og Elisabeth Mary Presland, var begge til stede da mindestenen blev indviet, og efterfølgende har også andre familiemedlemmer besøgt graven ved særlige mindehøjtideligheder.

Kirkeorganist Elizabeth Ege Olsen og sognepræst Keld Schelander har især gjort et stort stykke arbejde i at opsøge familiemedlemmer til de faldne. De kontaktede blandt andet The Daily Telegraph og kom derigennem i kontakt med Ruth French, hvis far var fætter til Presland. Familien havde aldrig fået vished omkring hans skæbne og vidste kun, at han var i RAF og var omkommet efter krigen. Hun nævner også, at hendes far var tæt på at græde ved nyheden. I 2004, på 60-årsdagen for flystyrtet, blev der afholdt mindegudstjeneste og fakkeloptog til graven, og her mødte blandt andet Ruth op. Derudover var Preslands forlovede Eileen Kingston og hendes bror, samt brorens datter, også mødt op.

Mindestenen bærer indskriften: "Danmark takker disse Englands sønner, som her blev indhentet af døden den 16. maj 1944 - rejst af beboerne i Gamtofte sogn".

Introduktionshæfte
Flystyrt over Gamtofte

Foto: Museum Vestfyn. 2023.